

Värmland satsar på jourläkarna

Rätt utbildning för AT-läkare ger kompetenta primärjourer

Med rätt utbildning och bra handledning kan också små och medelstora sjukhus tillhandahålla primärjourer med hög kompetens, även om det rör sig om AT-läkare.

Det anser de specialister i Karlstad som ligger bakom landets första utbildning för AT-läkare i ämnet akut omhändertagande av svårt sjuka patienter.

I en rapport från Socialstyrelsen hösten 1995 uppgavs det att 40 procent av samtliga jourfall bedömdes av AT-läkare (LT 47/95). Styrelsen menade därför att små och medelstora sjukhus borde avstå från en del av akutverksamheten.

Landstinget i Värmlands län har vänt på problemet; en AT-läkare kan vara lika kompetent som en äldre specialist, men då krävs rätt utbildning och handledning. Därför har en ny och för Sverige unik utbildning startat för AT-läkare som ska inleda sina AT-block, och tjänstgöra vid akutmottagningen på något av länets fem sjukhus.

– AT-läkarna måste tidigt kunna tilldelas ett ansvar, annars får de ju inte möjlighet att växa in i rollen, säger nar-kosläkaren Hans Sköld.

– Jag tror inte på Socialstyrelsens inställning att kvaliteten på jourverksamheten höjs bara för att äldre specialister används.

Hans Sköld har under flera år undervisat på grundutbildningen vid medicinska fakulteten i Uppsala. Han är tillsammans med Gunilla Welander, internmedicinare, och Per Polleryd, kirurg, initiativtagare till den nystartade kursen i Värmland. De utgör även kursledning. Samtliga arbetar vid Centralsjukhuset i Karlstad.

Amerikansk utbildning förebild

Den tre dagar långa kursen i akut omhändertagande av svårt sjuka patienter ska ses som en förberedelse för det i många fall mycket stressiga arbetet på en akutavdelning. Förebilden är de amerikanska ATLS-utbildningarna (Advanced Trauma Life Support). Men det finns en viktig skillnad; i Värmland har den internmedicinska delen fått ett lika stort utrymme som den kirurgiska delen.

I januari begav sig den första kullen på 20 AT-läkare till Försvarets Sjukvårdscentrum, FSC, i Hammarö för att

Situationen i akutrummet är något som diskuteras alltför lite under grundutbildningen. De som inleder AT-block känner ofta en stor osäkerhet inför att arbeta som primärjour.
– I kursen akut omhändertagande av svårt sjuka patienter utgår vi från akutrummets resurser, säger Hans Sköld på Centralsjukhuset i Karlstad.

lära sig mer om akut omhändertagande. Kursen varvar teoretiska moment med praktiska.

I den teoretiska delen behandlas det mesta från initialt omhändertagande på ett generellt plan till preciserade diagnoser som t ex astma, intoxication, hjärtinfarkt och trombos.

Strategier för omhändertagande

I den praktiska delen ingår bl a att på sövda grisar träna venfriläggning, artärpunktion, intrakardiell injektion och liknande moment. Under dessa moment medverkar den veterinär som finns vid FSC. I slutet av kursen ska deltagarna ta hand om personer med spelade symtom som är typiska jourfall, och på dessa ställa diagnoser, föreslå åtgärder etc.

Kursen är som helhet mycket praktiskt inriktad och målet är att bl a utarbeta strategier för ett säkert omhändertagande vid stressade situationer.

– Många jourläkare glömmer att undersöka eventuella skador som kan vara livshotande, som inre blödningar, när en patient med exempelvis ett blödande ben efter en trafikolycka anländer till akuten. Därigenom riskerar patienter att dö »i onödan«, säger Hans Sköld.

Efter de tre dagarna fick AT-läkarna

svara på en enkät om kursen. Generellt sett var samtliga positiva. Det fanns dock en önskan om att de praktiska inslagen i kursen borde utökas ytterligare.

Inget krav för att få AT-tjänst

Landstinget står för AT-läkarnas kostnader i samband med kursen. Även om man inte kan ställa som krav på dem som ska inleda sina AT-block i Värmland att de genomgår kursen så är det ändå ett önskemål från landstingets sida.

En brist i dagens grundutbildning är att det diskuteras mycket lite om vad som händer i akutrummet.

– Många tycker att placeringen på en akutmottagning hör till den tuffaste delen i AT-blocket och man känner sig ofta mycket osäker i början. Det var därför inte svårt att få med alla 20 AT-läkarna på kursen.

Till hösten ska en ny kurs anordnas och det är meningen att samtliga som påbörjar sina AT-block i Värmland i fortsättningen ska ha genomgått den.

Huruvida AT-läkarna blir mer kompetenta ska bl a sjuksköterskorna få svara på. De fick tidigare besvara en enkät kring hur de ansåg att AT-läkarna vid landstingets sjukhus fungerar. Om ett halvår ska de besvara samma enkät.

– Socialstyrelsen menar att det är de stora sjukhusen som borde ta hand om akutpatienterna. Jag tror dock att mindre sjukhus med kompetent personal har en väl så viktig funktion att fylla i det primära omhändertagandet av svårt sjuka patienter, säger Hans Sköld.

Peter Örn